

Tornseglare

Apus apus

Tornseglare ses ofta samla insekter högt uppe i lufthavet. Foto: Johan Pontén.

Fynd i Stockholm

Det första fyndet som registrerades i Artportalen med häckningskriterier (möjlig, trolig eller säker häckning) är från 1956 då flera individer av tornseglare observerades i sitt revir på Skeppsholmen. Troligen har arten funnits i staden sedan tidigare men uppgifter om detta saknas. Under resterande delen av 1900-talet påträffades arten under häckningstid vid Hammarbyhöjden, Vårbergstoppen, Hässelby/Vällingby samt Bromma och Östermalm. Fynd av tornseglaren är registrerade så gott som över hela kommunen, framför allt i Västerort och i några av de mest centrala stadsdelarna som till exempel Vasastan, Kungsholmen och Södermalm.

Status och utbredning

Arten är fridlyst enligt 4 § i Artskyddsförordningen (SFS 2007:845) och den är kategoriserad som starkt hotad (EN) i rödlistan 2020. Arten minskar kraftigt i hela landet men i Stockholms stad har denna minskning hittills inte varit påtaglig.

Tornseglarna trivs i urban miljö och då även i Stockholm därför att de gärna bygger sitt bo under takpannor eller i håligheter mellan tak och fasad.

Utseende och Ekologi

Tornseglaren är en i stort sett svartbrun fågel med lite ljusare strupe. Vingarna är långa, spetsiga och lätt böjda i flykten. Den äter insekter som den fångar i luften och samlar i näbben. Tornseglaren lever hela sitt liv i luften förutom när den häckar eller vid extremt dåligt väder. Den övervintrar i Afrika, söder om ekvatorn, och är tillbaka i Sverige kring början av maj för att häcka. Mellan slutet av juli och början av augusti börjar den sin återresa till Afrika.

Hot

De största hoten mot tornseglare är brist på lämpliga häckningsplatser. De vill helst bygga bo i små håligheter under ett tak eller en tegelpanna men oftast finns det inte plats för sådana små hålrum eller spalter i det moderna husbyggandet. Dessutom är arten mycket ortstrogen men

på grund av renoveringar och ombyggnationer är sannolikheten att ett bra boställe försvinner från ett år till ett annat hög.

Åtgärdsbehov

Förutom att skydda de kända häckningsplatserna kan man hjälpa tornseglarna genom att sätta upp artanpassade holkar. Det bästa är att sätta upp dem på ställen där de får vara kvar i flera år. Stockholms Ornitologiska Förening har till exempel föreslagit att sätta upp så kallade "lägenhetskomplex" på bland annat två ställen på norra Södermalm. Något som är viktigt att tänka på när man sätter upp holkarna till tornseglarna är att ytan vid ingångshålet inte ska slipas, så att fåglarna kan få grepp med sina klor, samt att in- och utflygningsvägen ska vara fri.

Historik och kuriosa

- Artens latinska namn betyder "utan

Referenser

Naturhistoriska Museet, (2021). *Tornseglare*.

<https://www.nrm.se/faktaomnaturenochrymden/djur/faglar/vanligafaglar/faglarimaj/majfaglar/tornseglare.6064.html> [2021-03-06].

SLU Artdatabanken (2020). *Rödlista 2020 – övergripande delar*.

Stockholms Miljöbarometer (2021). Uppsättning av tornseglarholkar.

<http://miljobarometern.stockholm.se/natur/arter-och-artgrupper/faglar/uppsattning-av-tornseglarholkar/> [2021-03-06].

Upplands Ornitologiska Förening, *Tornseglare Inforåd*. http://uof.nu/wp-content/uploads/2018/02/Tornseglare_infor%C3%A5d_kortv.pdf

fötter" vilket tyder på att dessa skickliga flygare lever största delen av sitt vuxna liv i luften. Dessutom har de väldigt korta ben.

- Högsta kända ålder på en tornseglare är 21 år.

Foto: Johan Pontén